

**BISKOPENS VISITASFOREDRAG
VISITAS I BERG OG TOSKEN SOKN I
SENJA PROSTI, NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME
21.-25. oktober 2015**

Kjære Berg og Torsken menigheter!

Visitasen i Berg og Torsken har vært en spennende, lærerik og god opplevelse for meg som biskop. Jeg har ikke vært mye på «yttersida» før – så dette har vært veldig spennende og lærerikt for meg! Jeg og følget mitt: rådgiver Ivar Jarle Eliassen og prost Sigurd Skollevoll har blitt mottatt på en gjestfri og åpen måte. Det er vi veldig takknemlige for!

Når biskopen kommer på visitas til en menighet, ser vi at vi tilhører et større fellesskap: Den verdensvide kirke, Den norske kirke og Nord-Hålogaland bispedømme. Som biskop skal jeg ha tilsyn med menighetene og de ansatte, og har et særlig oppdrag i å ha tilsyn med de som er vigslet til kirkelig tjeneste.

Tema for visitasen har vært «**Kirken og samfunnet**».

Gjennom en visitas kan vi synliggjøre folkekirkas bredde; at vi hører til i samme kirke, at biskopen er biskop for alle; for hele kirkefolket i Nord-Hålogaland, for ansatte og frivillige medarbeidere, ja for alle som tilhører vår kirke gjennom dåpen. Det er viktig å få så mange som mulig i tale. Kirka i Nord-Hålogaland skal være ei åpen folkekirke, samtidig som den er ei bekjennende, misjonerende og tjenende kirke.

Ordet visitas betyr egentlig besøk. Visitasen gir oss mulighet til å se hverandre og fokusere på særlig viktige oppgaver på det enkelte sted. Hensikten med visitasen er å oppmuntre og inspirere og sammen se på muligheter og oppgaver i tida fremover, se menigheten og de ansatte.

Inntrykk fra visitasen

Det å være på visitas er spesielt. I løpet av noen dager gjør man et dypdykk i en menighet, dens ansatte og frivillige. Det oppstår møter som man vil bære med seg lenge etter visitasen: møter med enkeltpersoner og med menighetens liv og virke.

Selv om visitasen omfatter to selvstendige sokn så er dette én visitas. Jeg summerer derfor opp mine inntrykk både fra mitt besøk i Torsken og i Berg i dette foredraget.

Torsken sokn

Visitasen startet onsdag 21. oktober med skolegudstjeneste i Medby kapell. Her møtte jeg elever og lærere ved Medby skole. Elevene var frimodige, rolige, tilstedeværende og deltok i gudstjenesten. Noen bidro aktivt, med fin sang og lesning av bibeltekster. I samtalen jeg hadde med dem viste de innsikt i og kunnskap om kristendommen, om Jesus Kristus og korset. Det var trygt og godt å merke.

Senere på dagen hadde vi møte med Torsken menighetsråd. De viste et sterkt engasjement for menigheten. De fortalte om de utfordringene menighetsrådet har stått i og alle krefter som har gått med på å forsøke å holde Torsken menighet i gang i perioder med ledig preste- og kirkevergestilling. Om mangel på økonomiske midler,

om vansker med vedlikehold av kirkene og en avgjørelse om hva som skal skje med den gamle kirkegården på Kongsnes. Men jeg fikk også høre om utstrakt velvilje og hjelp i mange forhold fra kommunens ledelse. Nå er prestestillingen besatt med egen vikarprest for Torsken sokn, noe som jeg tror blir en bra løsning de nærmeste år. Og nytilsatt kirkeverge er i ferd med å etablere seg i jobben. Trosopplæringsplanen er sendt inn til godkjenning. Nå håper vi at man kan lykkes med å gjennomføre de ulike tiltakene for den oppvoksende slekt.

Torsdag hadde vi møte med ledelsen i Torsken kommune. Ordfører Fred Flakstad og administrasjonens nestleder, Hans Fr. Høidahl, tok imot oss på kommunehuset. Vi hadde en lang og interessant samtale. Mitt inntrykk er at det er et godt samarbeid mellom kommunen og menighetsråd/fellesråd. Den tjenesteytingsavtalen som er inngått mellom kommunen og soknet er den mest omfattende jeg har kjennskap til! Kommunen synes å ville legge til rette for at Torsken menighet skal kunne ha gode og forutsigbare økonomiske rammer å arbeide innenfor selv om armslaget er begrenset.

I samtalen fikk vi avklart noen saker som

- overføring av eiendommer fra Torsken kommune til Torsken sokn som følge av kirkeloven av 1996 som etablerte soknet som eget rettssubjekt,
- føring av kirkegårdsprotokoll og gravkart samt formell saksgang i forbindelse med godkjenning av kirkegårder.
- God prosess for økonomisk planlegging for menighetens drift.

Torsken kirke

Torsken kirke var også tema i samtalen. Jeg tillater meg å løfte fram den litt ekstra. Torsken kirke er på mange måter et ikon for Torsken kommune. Sett utenfra er den som et smykkeskrin noe som bekreftes når man kommer inn. Og det kosteligste av alt; stedet hvor menigheten har sin trosutøvelse i fellesskap, hvor Ordet forkynnes og sakramentene forvaltes. Hvor slekt har fulgt slekters gang og forhåpentligvis skal kunne fortsette med det.

Kirken vil også kunne være arena for annen bruk enn bare gudstjenester og kirkelige handlinger. Kirken i seg selv er en kulturskatt og det ligger derfor vel til rette for å fylle den med kulturell aktivitet av høy kvalitet, på sommerstid og ellers i året. På den måten vil stoltheten over bygget og virksomheten vokse og bevisstheten om å ta vare på den vokse i takt med stadig flere som kommer, kanskje langveis fra, for å oppleve kultur på et høyt nivå.

Tiden er inne for å forene alle gode krefter i arbeidet med å få i orden vedlikeholdet på Torsken kirke og også finne en bedre løsning for toalettforholdene ved kirka. Jeg håper det nyvalgte menighetsrådet og kirkevergen kan prioritere dette høyt når de skal tre sammen og konstituere seg om kort tid. Mitt håp er at Torsken kommune, næringsliv og alle Torskenværingene engasjerer seg i dette og bidrar til at kirken snart kan framstå i sin fulle prakt.

Andre kirker

Det finnes også andre kirkebygg i Torsken. Noen er i privat eie og noen i offentlig/kirkelig eie. Det er påfallende at de private kirkene er i bedre stand enn de

offentlige. Skal det være slik? Hva kan eventuelt gjøres for å bedre på denne situasjonen?

Kveldsgudstjeneste

Torsdag kveld hadde vi kveldsgudstjeneste i Torsken kirke. Ca 25 mennesker deltok i gudstjenesten. På folkemøtet på Grendehuset etterpå innledet ordfører Fred Flakstad til samtale. Han utfordret både menighetsråd og biskop på flere områder. Disse tankene vil jeg ta med meg som viktige innspill fra visitasen.

Bedriftsbesøk hos Wilsgård fiskeoppdrett AS

Torsdag var vi på bedriftsbesøk hos Wilsgård fiskeoppdrett AS. Fredd Wilsgård tok imot, inviterte til velsmakende lunsj, delvis bestående av egne råvarer. Bedriften har en sterk lokal forankring, og en uttalt vilje for samvirke og ansvar for nærmiljø og kommune. Og Torsken kirke er en del historien når laksen selges i England og på kontinentet. (Hans postulat om at «Når man først skal gjøre noe så skal man gjøre det skikkelig» og viktigheten for et godt resultatet at rammeverk og forankring er til stede, har kanskje større overføringsverdi også til menighetsarbeid og kirkelig vedlikehold enn vi først tenker?)

Berg sokn

Vi møtte Berg menighetsråd og kirkevergen torsdag ettermiddag. Fem engasjerte og aktive kvinner fortalte om gleder og utfordringer i arbeidet, hvor gledene er mange og utfordringene store.

Menigheten har fått prest i fast stilling og kirkevergestillingen er besatt. En liten stilling i trosopplæringen er også etablert. Det er stor grad av frivillighet i arbeidet, og selv om det ofte er Tordenskjolds soldater som går igjen i mange sammenhenger, så er dette et tegn på at engasjementet hos disse er stort. Mefjorden kjerkekor engasjerer sangere fra både sør- og norddelen av soknet bidrar til økt «forbrødring». Det er sterkt samhold i bygdene og engasjerte mennesker både i arbeid og fritidsaktiviteter. Berg menighetsråd har utarbeidet Plan for trosopplæring. Det ligger nå en stor utfordring i å komme i gang med selve trosopplæringa. Dette er aktiva som bidrar til optimisme i arbeidet.

Av utfordringer er det også i Berg slik at økonomien er en sterk begrensning. Å drive Berg sokn med overføringer fra kommunen i den størrelsesorden som har vært gjort det siste året er svært vanskelig. Derfor er det om å gjøre å være i en kontinuerlig og god dialog med kommuneledelsen slik at prosessene med budsjettarbeid og vedlikeholdsplaner drives på en slik måte at de foreslåtte tilskuddene til soknet forstås og respekteres og ikke blir offer for salderinger i siste runde.

Møte med kommuneledelsen i Berg

Fredag morgen møtte vi kommuneledelsen i Berg kommune. Ordfører Guttorm Nergård hadde med seg den nytilsatte rådmannen Tore-Jan Gjerpe og påtroppende ordfører, Roar Åge Jakobsen i møtet.

Det ble et fruktbart møte hvor ordføreren begeistret fortalte om Berg kommunes ressurser, fortrinn og muligheter.

Jeg fikk et sterkt inntrykk av at kommuneledelsen anerkjente kirkens viktige rolle i lokalsamfunnet og ville gjøre sitt til at kirken kan få rimelige økonomiske vilkår å arbeide under.

I møtet ble det gjort avklaringer i flere spørsmål som menighetsrådet tok opp.

- Dette gjaldt planverk/kartverk for kirkegården i Ersfjord,
- opparbeiding av gravplasser for muslimer,
- føring av regnskap og fortløpende regnskapsrapporter og
- overføring av eiendommer fra Berg kommune til Berg sokn som følge av kirkeloven av 1996 som etablerte soknet som eget rettssubjekt.

Det ble vist til at det er behov for å utarbeide en tilstandsrapport for kirkene. En vedlikeholdsplan med kostnader i prioritert rekkefølge må utarbeides for å motvirke at forfall griper om seg og fører til enda større uttelling. Dette må menighetsråd og kirkeverge initiere.

Tjenesteytingsavtalen som regulerer hvilke oppgaver kommunen skal utføre på vegne av soknet ble kommentert. Den er formelt ikke iverksatt selv om den ligger klar til underskriving. Det var klargjørende at rådmannen prompte inviterte til samtale og konklusjon på avtalen. Jeg fikk inntrykk av at partene ønsker å legge til rette for god kommunikasjon og kontakt, både formell og uformell, noe som skal bidra til gode prosesser og resultat for både økonomi, vedlikehold og tjenesteyting generelt.

Jeg er svært fornøyd med at både avtroppende og påtroppende bifalt det initiativ som Berg menighetsråd har tatt for å ta en drøfting i kommunestyret om hvilken plass kirka ha i Bergsamfunnet. Dette tror jeg er en grunnleggende diskusjon som skal tas med jevne mellomrom for å holde bevisstheten oppe om hvilket potensiale det ligger i et lokalsamfunn at kirken og dens tjenester blir verdsatt og anerkjent. Jeg ser i forventning fram til resultatet av en slik drøfting.

Berg kirke har et pipeorgel som lider under manglende vedlikehold. Det er mye billigere å vedlikeholde enn å kjøpe nytt. Det er mitt råd at det budsjetteres med vedlikehold av orgelet annethvert år. På den måten sikres instrumentet en lengre levetid og kostnadene til dette holdes nede.

På kirkens og Berg sokns vegne vil jeg takke kommunen for viljen til legge å til rette for godt samarbeidsklima og samarbeidsrutiner.

Besøk på Berg skole

Vi ble meget godt mottatt av rektor Ingrid Jansen og lærerkollegiet. Vi fikk en god samtale mens vi nøt ei nydelig fiskesuppe. Så fikk vi møte elever både på småtrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Spennende og flotte samtaler i klasserommet. Ungdomsskolen viste oss en flott presentasjon av skolen og flere av aktivitetene der. De som vil se mer, kan gå inn <http://bergskole.no/>.

Besøk hos Berg Vekst og Nergård AS

Jeg registrerer med glede at kommunen mer enn gjerne tar imot og integrerer mennesker fra andre land som kommer hit, noe som gjør at den relativt sett lille befolkningen faktisk er et svært sammensatt mangfold. Måten dette gjøres på tror jeg

kan tilskrives alle gode krefter, -kommune, næringsliv, hver enkelt innbygger og kirken.

Besøket hos Berg Vekst og Nergård AS bekrefter dette. Dette tror jeg kommer til å vise seg å være et lykkelig valg for både samfunn og kirke. Ved å se og verdsette andre, med annen bakgrunn og kultur, blir samfunnet sterkere og bedre i stand til takle utfordringer som kommer. Og dette vil også kunne føre til vekst.

Møte på Fiskarheimen

Dette opplevde jeg veldig sterkt i møtet på Fiskarheimen fredag kveld. Møtesalen var sprengfullt da møte startet. Selv om det var åpenbart at ikke alle var Senjaværingers så hadde vi en sterk opplevelse av at vi var forent i Kristus selv om språk og kultur var forskjellig. Det var fint å oppleve sang fra våre eritreiske venner som viste hengivenhet og dypt forankret tro på Kristus. Det er med på å gi frimodighet på vår egen tro og våre måter og uttrykke den på.

Kirkejubileum

Neste år skal Berg menighet feire 100-årsjubileet for Mefjord kirke. Å ha et gudshus i et lokalsamfunn som er 100 år gjør meg både glad og takknemlig. Glad for at våre forfedre her, som i Torsken, brukte all sin kløkt og av sine midler til å bygge kirken. Og takknemlig over at det alltid etterpå har vært noen som visste å ta vare på og forvalte kirken og grunnlaget til at den ble bygd. Så har jeg et aldri så lite håp om å bli invitert til jubileet. Jeg tenker også at om det skal være noen mulighet til å få oppleve et kakebord på nivå det jeg opplevde i Fiskarheimen i forgårs, så må det være da. Dere skal vite at både jeg og mitt følge vet å sette pris på sånt! (selv om vi ikke klarte å spise opp på langt nær alt)

Gudstjenestelivet i både Berg og Torsken

Gudstjenesten er sentral i menighetslivet, den er selve pulsslaget i menighetens liv. Lokal grunnordning er vedtatt og innført. Begge menighetene har, med biskopens godkjenning, redusert antallet forordnede gudstjenester de siste årene. Dette har bl.a. sammenheng med nedgang i folketallet og dårlig økonomi. Men det er grense for hvor langt ned man kan komme i antall gudstjenester uten at menigheten skal sage over den greina den sitter på.

Oppfordringen må være at innbyggerne kjenner sin besøkelsestid og vet å sette pris på kirken ved å slutte opp om gudstjenestene og kirkens arbeid for øvrig i soknet. Det vil være det sterkeste signal om at man ønsker et fortsatt kirkelig nærvær i lokalmiljøet. Som biskop er jeg opptatt av at gudstjenestelivet får ta farge av stedet gudstjenesten feires på innenfor de rammer og ordninger vi har i Den norske kirke.

Besøk på sykehjemmene

Når jeg reiser rundt på visitas er det viktig for meg å få møte de eldste i menigheten. Det er de som har lagt grunnlaget for det vi holder kjært vi våre lokalsamfunn. Slik også her hos dere. Det var veldig givende og hyggelig å besøke både Gryllefjord sykehjem og Berg sykehjem og hilse på noen av beboerne der. Tiden gikk så alt for fort og jeg skulle gjerne hatt mere tid til samtaler med de jeg møtte der.

Fremover

Jeg har sett mye flott og møtt svært mange positive og engasjerte mennesker i løpet av visitasen. Nå ved enden av denne visitasen, har jeg gjort meg noen tanker om veier videre.

Til Torsken sokn

- Det er behov for systematisk arbeid med vedlikehold av kirkene, og særlig for større reparasjonsarbeider for Torsken kirke. Jeg ber om at menighetsrådet sammen med kommunen og alle gode krefter gjør det som er mulig for at kirkebyggene skal holdes i hevd.
- Jeg vil sterkt anbefale menigheten å få en misjonsavtale med en misjonsorganisasjon. Dette vil gi menigheten verdifulle impulser fra kirker i andre land, og vil også kunne være en konkret hjelp til kristent arbeid som sårt trenger hjelp fra vår rike del av verden. Vår misjonsrådgiver på bispedømmekontoret bistår gjerne i å etablere et slikt samarbeid

Til Berg sokn

- Tjenesteytingsavtalen mellom kommune og sokn er utarbeidet, men ikke undertegnet. Jeg ber menighet og kommune om å gå gjennom avtalen og formalisere den.
- Lokalsamfunnet har et sterkt engasjement i forhold til innvandrere og flyktninger. Ta vare på det engasjementet, også i menigheten.

Til begge soknene:

- Trosopplæringsplanene er nå levert til godkjenning. Jeg ønsker begge menighetene lykke til med å sette dem ut i livet, og ikke minst lykke til med å engasjere frivillige med i tjenesten med å nå menighetens unge.
- I tider med ledighet i stillinger, har begge soknene opplevd at gravprotokoller, kirkebøker og dagsregister ikke har blitt ført helt konsekvent. Jeg håper det vil være mulig å rette opp dette.
- Ifølge kirkeloven fra 1996 skal både kirker og kirkegårder være registrert som soknets eiendom. Dette er ikke gjort verken i Torsken eller Berg. Jeg ber om at det blir ordnet opp i denne formaliteten, som er liten, men faktisk ganske viktig oppgave.

Det er åtte år siden forrige visitas. Trolig går det omtrent like lang tid til neste gang. Prosten har i oppgave å følge opp de utfordringene som visitasen har pekt på, i samarbeid med menighetsråd og ansatte. Prosten skal i løpet av det første året gjøre et oppfølgingsbesøk i soknet, og rapportere tilbake til biskopen om dette.

Til slutt: Tusen takk for all åpenhet og gjestfrihet som vi er blitt møtt med. Jeg vil rette en stor takk til menighetsråd og ansatte for god tilrettelegging av visitasen. Takk til alle som har tatt godt imot oss disse dagene!

Mitt ønske er at dere tar vare på hverandre. Sånn kan lokalsamfunnet og kirka leve og blomstre: Se og anerkjenn hverandre i hverdagen!
Guds rike velsignelse over dagene som kommer!

